

# MIYNSOPUST, POST I ŚWIYNȚA.

## **Witóm piyknie.**

Jako tyn potok, ȝyć gibko pȚynie, człowiek sie starzeje z godziny na godzinę, chociaȝ sie niejednemu zdo, ȝe tak ni ma, ȝe jeszcze poradzi niejedno dokozać, ale sił jak downi juȝ w człowieku ni ma. Dobrze, ȝe pamiyńć nie zawodzi, tȝ trzeja spóminać, jako downi było na naszej dziedzinie, za tych młodych rokȝw, kiere juȝ minyły i nigdy nie wrócóm. Tȝ spóminejmy.

Jak jyny miynsopust sie skóńczył, w kiery to młodzi ludzie tańcowali, śpiywali, błoźnowali, a tej wesołości nie było widać kóńca. W Tłósty Czwortek niejedna gaȝdzino wlaȝła na góre ze szpyrczoka przyniósła kyns wyndzónki, łuwarzyła polywke, zakłóciła mlykym abo śmietónkóm. Takóm polywke sie jadło ze świȝzymi zymnioczka, a miynso zaś z kiszónóm, dobrze łomaszczónóm kapustom. Smaȝyło sie teȝ krepliki czyli pęczi. Dyć to przeca Tłósty Czwortek, trzeja było cosi maśniejszego zjeś, bo bydzie post. A teraz „Jak łostatki, to łostatki, smaȝcie kreple stare babki.” Ale przeca nie jyny stare babki smaȝyły krepliki. ale teȝ młode gaȝdzinki, tȝ tymi kreplikami, a wyndzónkóm wóniało po całej dziedzinie. Ale łod Strzody Popielcowej nastoł post. Łod tego czasu nie robiło sie ȝodnych chaȝdamasy, wiesiel, ludzie zesłósznieli, nie slyszalo sie śmiychu, wiesiołych pieśniczek, błoźnowanie. Czyńsci chodzili do kościoła, ku spowiedzi, slyszalo sie śpiywać po chałpach poboźne pieśniczki, dziolchy nie wplatały do warkoczy bandliczkȝw czyli wstąȝek. W czasie postu nie łoblykało sie jaskrawo, łoblycz ludzie mieli ćmawóm, ale czystóm. Po chałpach baby łoblykały cychy modre z ȝółtymi poskami. Jodało sie skromnie, szmalcu, coby łomaścić jodło, sie nie łuȝywało, maścili kapke maśnym abo śmietónkóm. Jedynie przy ciynȝkich robotach polnych robotnicy dostowali po kónszczku miynsa, tȝ niejedyn dudroł nad takim jałowym jedzynym.

- Nie dudrej - prawila starka, dziynka Bogu mómy zymnioczki, mlyczko, a to je nejlepsze! Tȝ jadło sie w tym poście biydnie: zymnioczki z mlykim, krupice, fasole, kapuste, a wszystko jałowe, łomaszczóno warzechóm. Ale ȝodyn z głodu nie łumrzył. Łod Palmowej Niedzieli zaczynało sie kupe roboty kole chałpy i w doma, dyć do tych świónt trzeja porzónnie sie przyrychtować. Ponikierzy biylili izby, wynoszałi pierzyny na ȝerdȝ, coby sie po zimie wyluftowały. Biylili teȝ chałpy z pola, wszyndzi musioł być porzóndek. Kaj jaki szafliczek, putnie, ȝberok, a było to wszystko z drzewa, zanoszało sie do rzyki abo potoku, tam brali piosek, wiecheć słomy i drzyli to wszystko, coby zaś wyglóndało jak nowe. Dyć szły świynȚa, wiosna, radość, nadzieja po dłógi zimie. Chłapcy zaś wycinali prynci wiyerzbowe na karwacze, zaś gaȝdowie jeszcze do Wielkiego Czwortku to tu, to tam robili w polu, ale ȝodyn z gnojym. W Wielki Czwortek warzyło sie wyndzónke do murzynów, a w sobote łod rana baby po chałpach piykły murzyny - je to ciasto droȝdzowe jyny, ȝe nie słodki, do kierego dowalo sie do postrzodka wyndzónke i zapiekało, tak jak zawijok. Piykło sie teȝ barana, bo przeca musioł być wystrojony z czerwónóm choróngiewkóm w łoknie. Wieczór zaś wszyscy czakali, kie po kościołach zacznóm dzwony bić, lecieli wtedy chónym do zogrody, a trzepali strómami coby teȝ gibko liści sie na nich łukozały, a kupe łowocu na jesiyń dały.

W pierszy dziyń swiónt całymi grómadami ludzie szli do kościoła. W chałpie zostowali jyno, ci co im zdrowiczko nie pozwolało iś do kościoła. Po poledniu w pierszy dziyń swiónt nigdzie sie nie chodzioł, siedzioł koȝdy w chałpie ze swojóm rodzinóm. Na drugi dziyń w Poniedziałek Wielkanocy, wczas rano goiczkorki śpiywały gaȝdóm pod łoknami pieśniczki, a w koȝdej chwolili gaȝde i gaȝdzinke, ȝe isto na świycie lepszych, a gospodarniejszych ni ma. Tȝ gaȝdowie głowy dȝwigali do wyrchu, chojnje taki dziolchy wynagrodzałi grejcarami, a do koszycka dostały pore wajeć, a i jakisi bómbóny. Chłapcy zaś loli dziolchy wodóm, łone piszczaly, ale były tymu rade. Po poledniu łorganizowano była w ponikierych dziedzinach do młodych muzyka tzw. śmiergustówka. ȝeby iś na takóm muzyke musiało sie pytać łojców, a jak juȝ zezwolili to ło jedynostej młodzi musieli być dóma. Dyć rano trzeja było wczas stować i chytać sie roboty. Ale nic ło tela, w sercach tych młodych ludzi była łogrómnno radość i przywióńzani do łojcowskij ziymi. Radowali sie, ȝe przyszła wiosna, łobili pyknie poschodzioł, drzewa zaczyły puszczać pónczki, świat sie zielynił, a ptośki zaczyły śpiywać nejpiykniejsze pieśniczki.

Dzisiaj juȝ w młodych ludziach ni ma tej łuciechy, siedzóm przed telewizorami, komputerami, a jak wyndóm do pola dajóm se na głowe kapuce i nie chcóm swoji gembóli pokozac. Isto sóm zastarani i zasmucyni, nie widzóm tego piykneho świata, nie slyszóm śpiywu ptokȝw, nie cieszóm sie piyknym przyrody i tu przypomino mi sie pieśniczka naszego wielkiego poety Jana Kubisza ka w jednej zwrotce tak pisze: „ale ludzie w swoim ȝyciu zmienili się bardzo, zwyczajami, wiařą przodków ledwie, ȝe nie gardȝą.” Ale dziynki Bogu sóm miyndzy nami tacy ludzie, co słowa tej pieśniczki wzily se do serca. Do tych ludzi nalezóm ponikierzy nauczyciele, kierzy zaszczepiajóm w szkolnikach miłość i przywióńzani do naszej ziemi, zakłodałóm kółka regionalne, organizujóm kónkursy gwarowe. Ponikierzy powiedzóm, ȝe to jyno taki małe ziorko i zostanie zaȝłuszone przez nowoczesność tego świata, ale jo myślym, ȝe z tego ziorka wyrośnie wielki drzewo, pod kierym bydóm siedzieć ci, kierzy bydóm chcieć wiedzieć jak to downi w miynsopuście, poście i przez czas Świónt Wielkanocnych bywało, „bo ȝeby mierzyć drogę przysłóm, trzeba wiedzieć skąd się wysło” C. K. Norwid.

Idzie wiosna, a z nióm radość i nadzieja!

J. N. Josiyniczani